

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Gf.III.30.015/2021/4.

A felperes:

felperes neve Kft. „f.a.” (felperes székhelye.)

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Márki Dávid (Cím5)

Az alperes:

Alperes1 (Cím1)

Az alperes meghatalmazott jogi képviselője:

Szöllősi Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Szöllősi Szabolcs ügyvéd cím)

A per tárgya:

Kártérítés

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Kecskeméti Törvényszék 7.G.21.423/2020/12.

A fellebbezést benyújtó fél és a fellebbezés sorszáma:

Az alperes 7.G.21.423/2020/14.

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részét részben megváltoztatja, és megállapítja, hogy 1.500.000,- (Egymillió-ötszázezer) Ft elsőfokú, 2.658.500,- (Kettőmillió-hatszázötvennyolcezer-ötszáz) Ft fellebbezési eljárási illeték, valamint 8.660,- (Nyolcezer-hatszázhatvan) Ft előlegezett költség az állam terhén marad.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 100.000,- (Egyszázezer) Ft másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

A tényállás

[1] Az alperes az alapításától önálló képviseleti joggal rendelkező ügyvezetője a felperesnek.

A Budapest Környéki Törvényszék 7.Fpk...../2017/19. számú végzésével elrendelte a felperes felszámolását, amelynek kezdő időpontja 2018. július 11. napja. Felszámolóként a felszámoló neve.-t jelölte ki. A felszámolási eljárás során bejelentett hitelezői igények összege 2.718.506,- Ft

[2] A felszámoló 2018. július 12. napján kelt levelével felszólította az alperest, hogy a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 31-32. §-aiban előírtaknak tegyen eleget, az alperes azonban tevékenységzáró mérleget nem készített, a vagyont, és az iratokat nem adta át a felszámolónak.

[3] A utolsó közzétett 2016. évi mérleg adatai szerint 2016. december 31. napján a felperes 228.126.000,- Ft vagyonnal rendelkezett, amelyből 214.317.000,- Ft a befektetett pénzügyi eszköz, míg 13.809.000,- Ft a forgóeszköz.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[4] A felszámoló által képviselt felperes keresetében kérte, a bíróság kötelezze az alperest 228.126.000,- Ft és annak 2018. augusztus 12. napjától járó késedelmi kamata megfizetésére. Érvényesíteni kívánt jogként a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:519. §-át, 6:527. § (1) bekezdését és 6:522. § (1) – (2) bekezdését jelölte meg. Előadta, a felperes felszámolásának elrendelését követően a felszámoló felszólította az alperest többek között a cég vagyonának átadására, amelyet nem teljesített, és így nem tett eleget a Cstv. 31. § (1) bekezdés a) és b) pontja szerinti kötelezettségeinek. E mulasztása miatt álláspontja szerint az alperest kártérítési felelősség terheli. A kár összegét a 2016. évi mérleg adatai alapján határozta meg, amely szerint 2016. december 31. napján 228.126.000,- Ft vagyonnal rendelkezett, amelyből 214.317.000,- Ft a befektetett pénzügyi eszköz, míg 13.809.000,- Ft a forgóeszköz. Hivatkozott e körben arra, az alperes mint ügyvezető a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (Számv. tv.) 99. § (5) bekezdésének megfelelő aláírásával felelősséget vállalt a mérlegben foglalt adatok valódiságáért. Ezért a Számv. tv. 170. §-a szerint a törvényben írt számviteli szabályok megsértéséért való felelősségének megállapítása végett a Ptk. 6:519. §-ának szabályait kell alkalmazni. Utalt arra, az alperes vélelmezhetően megbízási jogviszonyban látta el ügyvezetői feladatát, mivel a pénzügyi kimutatásokban munkabér kifizetés, hátralék nem szerepel.

[5] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Nem vitatta, hogy a felszámoló 2018. július 12. napján kelt levelét nem vette át, ugyanakkor arra nem emlékszik, amelynek oka, hogy 2017. év óta – és jelenleg is – pszichiátriai kezelés alatt áll, erős gyógyszereket, köztük nyugtatókat szed, illetve szedett. Ezért az egészségi és mentális állapotára tekintettel nem támasztható vele szemben az elvárhatóság általános mércéje követelményként. Megítélése szerint így nem róható fel neki, hogy nem tett, illetve nem tudott eleget tenni a felszámolási eljárással összefüggésben felmerült törvényi kötelezettségeinek, amely hiányában felelőssége nem állapítható meg. Megjegyezte, a felszámolóval a kapcsolatot soron kívül fel kívánja venni, és eleget kíván tenni kötelezettségeinek, valamint a felszámolási eljárásban egyezséget is kíván kötni. Kérte egészségi és mentális állapotára tanúk meghallgatását, valamint igazságügyi elmeorvos szakértő kirendelését.

Az érdemi tárgyalási szakban 25. sorszámú beadványában hivatkozott arra, hogy a 2016. évi mérlegben feltüntetett és a kereseti kérelemben megjelölt 228.126.000,- Ft összegű követeléssel szemben a mérlegben a források, passzívák összege ugyancsak ennyi, míg a felszámolási eljárás során bejelentett hitelezői igények összege 2.718.506,- Ft, amelyből az következik, hogy a mérleg 25. sorában szereplő 226.624.000,- Ft összegű hosszú lejáratú és a 26. sorban szereplő 12.214.000,- Ft összegű rövid lejáratú kötelezettségének a felperes nagyobb részben eleget tett. Ezért marasztalásának nincs helye, arra csak akkor kerülhetne sor, ha az eszközökkel nem tudna elszámolni, valamint a kötelezettségeket sem rendezte volna, a felperes tartozása változatlanul fennállna. Ezt a nyilatkozatát fenntartotta a 2019. november 4. napján megtartott tárgyaláson, és hangsúlyozta, hogy a felperes részéről kár sem merült fel.

Benyújtotta szakértő neve igazságügyi szakértő által készített szakvéleményt, amelyet követően kérte szakértő kirendelését annak megállapítására, hogy szenvedett-e skizoaffectív zavarban, amennyiben igen, milyen időszakban, és a betegsége mennyiben hatott ki döntéseire, illetve akadályozta-e az ügyvezetői feladatok ellátásában.

[6] A Kecskeméti Törvényszék 7.G.20.083/2019/36. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 228.126.000,- Ft-ot és ennek 2018. augusztus 15. napjától a kifizetésig járó késedelmi kamatát, továbbá 300.000,- Ft perköltséget. Az ítéletet a felek fellebbezése folytán eljárt Szegedi Ítéltábla Gf.III.30..../2020/16. számú végzésével hatályon kívül helyezte és ugyanezt a bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A felperes másodfokú perköltségét 200.000,- Ft-ban, a feljegyzett fellebbezési eljárási illeték összegét 250.000,- Ft-ban állapította meg. Kifejtette, az alperes az érdemi tárgyalási szakban ellenkérelmét megváltoztatta, azonban azt az elsőfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 216-219. §-ainak szabályai szerinti rendben, alakszerű határozattal nem bírálta el, amely az ügy érdemi eldöntésére kiható eljárási szabálysértés a másodfokú eljárásban nem orvosolható. Észlelte tovább, hogy a kereset nem következetes, mivel a megjelölt jogszabályi rendelkezés nem vág egybe a tényállításból következő jogszabályi rendelkezéssel, ezért a Pp. 237. § (1) bekezdése alapján anyagi pervezetés szükséges. A megismételt eljárásra előírta, hogy az elsőfokú bíróságnak a kereset jogalapjának következtetlenségére tekintettel elsődlegesen az anyagi pervezetés körében kell a felperest felhívni a jogalap pontosítására. Amennyiben a felperes ennek eleget tesz, és az a Pp. 7. § (1) bekezdés 12.b) pontja alapján keresetváltoztatásnak minősül, a felperesnek a Pp. 217. §-a szerint annak engedélyezése iránti kérelmet kell előterjesztenie, amelyet az elsőfokú bíróságnak a Pp. 218-219. §-aiban meghatározott rend szerint kell elbírálnia. A keresetváltoztatás engedélyezése esetén a perfelvétel kiegészítését kell elrendelni a változtatással érintett részben, és egyidejűleg a változtatás iránti kérelmet kézbesíteni kell az alperes részére, és megfelelő határidővel fel kell hívni a szükséges perfelvételi nyilatkozat, azaz az ellenkérelem előkészítő iratban, vagy kiegészítő perfelvételi tárgyaláson való előadására, így arra is, hogy ennek keretében is hivatkozni kíván-e az ellenkérelem-változtatásban foglaltakra, mivel ebben az esetben erre engedélyezés nélkül is lehetősége van. Amennyiben a felperes a keresetét nem változtatja meg, vagy a keresetváltoztatás engedélyezése iránti kérelmet az elsőfokú bíróság visszautasítja vagy elutasítja, az alperes érdemi tárgyalási szakban előterjesztett ellenkérelem-változtatás iránti kérelmét alakszerű határozattal el kell bíráltnia, és annak eredményéhez képest kell az eljárást tovább folytatnia, és az érdemi döntést meghoznia.

[7] A megismételt eljárásban a felperes keresetét megváltoztatta akként, hogy annak jogalapjául a Ptk. 6.142. §-át jelölte meg, amely keresetváltoztatást az elsőfokú bíróság engedélyezte.

Az alperes érdemi ellenkérelme a megváltoztatott kereset elutasítására irányult. Álláspontja szerint a felperesnek kell bizonyítania a kár mértékét, illetőleg megneveznie, hogy az alperes mikor és milyen szerződéses kötelezettségeinek nem tett eleget, amelyből a felperesnek kára származott. Ezeket azonban a keresetváltoztatás iránti kérelmében nem jelölte meg. Hivatkozott arra, a 2006. évi mérlegben feltüntetett és a kereseti kérelemben megjelölt 228.126.000,- Ft összegű követeléssel szemben a mérlegben a források, passzívák összege ugyancsak ennyi, míg a felszámolási eljárás során bejelentett hitelezői igények összege 2.718.506,- Ft, amelyből az következik, hogy a mérleg 25. sorában szereplő 226.624.000,- Ft összegű hosszú lejáratú és a 26. sorban szereplő 12.214.000,- Ft összegű rövid lejáratú kötelezettségének a felperes nagyobb részben eleget tett. Változatlanul fenntartotta azt az álláspontját, hogy egészségi állapota miatt a kártérítés egyik feltétele, a felróhatóság hiányzik.

Az elsőfokú ítélet

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 228.126.000,- Ft-ot és annak 2018. augusztus 12. napjától a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát, továbbá 700.000,- Ft perköltséget. Határozatának indokolása szerint az alperes a Cstv. 31. § (1) bekezdés b) pontja szerinti kötelezettségét megszegve nem bocsátotta a felszámoló rendelkezésére a felszámolás kezdő időpontját megelőző nappal készített záróleltárt, éves beszámolót a törvényben előírt 30 napos határidőn belül. Nem nyilatkozott továbbá arról, hogy a mérleg átadása óta az adós vagyoni helyzetében milyen változások történtek. Megállapíthatónak találta, hogy a felszámoló rendelkezésére álló legutolsó és ismert mérlegbeszámoló adatai alapján az adós cég 228.126.000,- Ft összegű vagyonnal rendelkezett, amellyel az alperesnek, mint vezető tisztségviselőnek el kellett volna számolnia a felperes felszámolója felé a vagyon átadásával, illetve a vagyon mértékében történt esetleges változás számadásával. Ennek hiányában a fenti összegben a felperesnek kárt okozott, amely következtében a felszámoló a feladatát, a felszámolási eljárás lefolytatását elvégezni nem tudta. Nem fogadta el az alperesnek a mentesülés körében előadott hivatkozását, mivel a becsatolt ambuláns lapok és a tanúk vallomásai nem igazolták, hogy 2018. júliusi időszakban olyan betegségben szenvedett, amely megakadályozta volna a felszámoló által megküldött felszólításra vonatkozó intézkedését. Ezekhez képest pedig az alperes által benyújtott szakvélemény több, mint egy évvel később készült, az a visszamenőleges időszakra vonatkozóan olyan feltételeket és eshetőleges lehetőségeket fogalmaz meg összességében, amelyet nem alapoz meg az alperes perbeli időszakra vonatkozó és becsatolt ambuláns lapjainak tartalma. Mellőzte a szakértői bizonyítás elrendelését, mivel nem tartotta indokoltnak orvosszakértői vélemény beszerzését két évvel korábbi állapot vizsgálatára.

A fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem

[9] Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására, és újabb határozat hozatalára utasítását, másodlagosan a megváltoztatását és 2.718.506,- Ft-ot meghaladóan a kereset elutasítását kérte. Elsődleges fellebbezési kérelmében a Pp. 369. § (1), (2), és (3) bekezdés c/ pont szerinti felülbírálati jogkört megjelölve hivatkozott arra, ellenkérelem-változtatását az elsőfokú bíróság nem utasíthatta volna el, mivel azt a felperes keresetváltoztatását tartalmazó iratának kézhezvételét követően is előadta. Álláspontja szerint a csatolt okiratokkal és a meghallgatott tanúkkal igazolta, hogy a perben szükséges igazságügyi szakértő kirendelése elmeállapotának megvizsgálása céljából. Ez szükséges ahhoz, hogy az alperes felróhatóságát érintően döntést lehessen hozni. Amennyiben ennek hiánya megállapítható, kártérítési felelőssége nem áll fenn. Másodlagosan fellebbezési kérelme kapcsán a Pp. 369.§ (3) bekezdés c/ pont szerinti felülbírálati jogkör gyakorlására utalt, és állította, a 2016. évi beszámoló adatai és a hitelezői igények összegének összevetése alapján megállapítható, hogy a beszámoló 25. sorában szereplő 226.624.000,- Ft összegű hosszúlejáratú és a 26. sorban szereplő 12.214.000,- Ft összegű rövidlejáratú kötelezettségének a felperes túlnyomó részt eleget tett. Érvelése szerint a felperesnek azt kellett volna bizonyítani, hogy a kereseti kérelemben megjelölt összeggel az alperes nem tudott elszámolni, mégpedig úgy, hogy a felperes kötelezettségei változatlan formában továbbra is fennállnak.

[10] A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult annak helyes indokaira figyelemmel. Hangsúlyozta, a legutolsó leadott mérleg alapján 228.126.000,- Ft vagyonnal rendelkezett, amellyel az alperes nem számolt el, ezért nem a bejelentett hitelezői igény összecszerűségének van jelentősége, az alperes felelőssége nem ahhoz igazodik. Megítélése szerint, a szakértői vélemény, az alperes személyes meghallgatása és a tanúk nyilatkozatai alapján megállapítható volt, hogy az alperes ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel rendelkezik, mentális zavara nem áll fenn.

Az ítéltábla döntésének indokai

[11] A fellebbezés nem alapos.

[12] A Pp. 370. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét az erre irányuló fellebbezési kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre, azok korlátai között gyakorolja. Ilyen korlátnak minősülnek a fellebbezés 371. § (1) és (2) bekezdéseiben megjelölt tartalmi követelményei körében előadottak. E jogszabályi rendelkezésből következik, hogy korlátot nemcsak az képez, hogy a fellebbező fél milyen tartalmú másodfokú döntést kér, hanem az is, hogy ezt milyen indokkal teszi, melyik eljárási vagy anyagi jogi jogszabály megsértésére hivatkozik.

[13] Ennek megfelelően a felülbírálat keretében – a fellebbezés indokait figyelembe véve – az ítéltábla vizsgálta egyrészt a Pp. 369. § (1) bekezdése szerinti jogkörben eljárva, hogy sértett-e eljárási szabályt az elsőfokú bíróság az ellenkérelem-változtatás elutasításával, valamint a felróhatóság körében előadott szakértői bizonyítás mellőzésével, és ez okból indokolt-e az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése, másrészt a Pp. 369. § (3) bekezdés c) és e) pontja szerinti jogkörben eljárva azt, hogy helyesen jutott-e az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy az alperes a kereset szerinti kártérítés fizetésére köteles.

[14] Elsőként az ítéltábla a Pp. 369. § (1) bekezdése szerinti felülbírálati jogkörben eljárva azt vizsgálta, hogy az elsőfokú bíróság sértett-e eljárási szabályt az ellenkérelem-változtatás elutasításával.

Az ellenkérelem-változtatást elutasító végzés ellen ugyan külön fellebbezésnek nincs helye, de azt indokolnia kell a bíróságnak (Pp. 271. §.). Ezért a végzés az ítélettel szembeni fellebbezésben támadható [Pp. 365.§ (3) bekezdés], így azt az ítéltábla a Pp. 369. § (2) bekezdése alapján felülbírálhatta, mivel az ehhez szükséges adatok rendelkezésre álltak.

[15] A felperes a megismételt eljárásban, az elsőfokú bíróság 3. sorszámu végzésében foglalt anyagi pervezetés körében történt bírói felhívásra, módosította keresetét 4. sorszámu beadványában, és az alperes, mint a felperes volt vezető tisztségviselőjével szembeni kártérítési igényét a Ptk. 6:142. §-ára alapozva terjesztette elő. Az elsőfokú bíróság 6. sorszámu végzésével a felperes keresetváltoztatását engedélyezte, elrendelte a perfelvétel kiegészítését, és az alperest érdemi nyilatkozattételre felhívta. Az alperes 7. sorszámu beadványában előadta a megváltoztatott keresettel szembeni ellenkérelmét, amely tartalmában egyezett az alapeljárásban 25. sorszámon benyújtott beadványában foglaltakkal.

Vitatta a követelésösszességét, állítva, hogy a 2016. évi mérleg nemcsak 228.126.000-forint vagyont, hanem 226.624.000, forint kötelezettséget is tartalmazott, és mert a felszámolásba csak 2.718.506, forint hitelezői igényt jelentettek be, ez alátámasztja, hogy a kötelezettségeket rendezte, ezért elszámolt. Az elsőfokú bíróság az ellenkérelem-változtatást 12. sorszámu jegyzőkönyvbe foglalt végzésével elutasította, mivel álláspontja szerint a Pp. 217. §-a alapján az ellenkérelem-változtatás a változtatásra okot adó körülményről való tudomásszerzéstől számított 15 napon belül terjeszthető elő.

[16] Az alapeljárás során a 25. sorszámu beadványban előterjesztett ellenkérelem-változtatása nem tartalmazza a Pp. 217. § (2) bekezdésében meghatározottakat, ezért ennek kapcsán az ellenkérelem-változtatásnak nem volt helye. Helytállóan hivatkozott ugyanakkor az alperes fellebbezésében arra, hogy az érdemi tárgyalási szakban az engedélyezett keresetváltogatás közlését követően előadottak vonatkozásában tévesen rendelkezett az elsőfokú bíróság az ellenkérelem-változtatás elutasításáról.

A Pp. 222. § (1) bekezdése értelmében a megengedett keresetváltogatás azzal a következménnyel jár, hogy a változtatással érintett részben a perfelvétel kiegészítendő. A Pp. 222. § (2) bekezdése szerint a bíróság kézbesíti a keresetváltogatás iránti kérelmet az alperesnek és megfelelő határidővel felhívja, hogy a szükséges perfelvételi nyilatkozatot előkészítő iratban vagy kiegészítő perfelvételi tárgyaláson szóban adja elő. Ha az alperes a bírósági felhívásra benyújtott előkészítő iratában a – változtatással érintett részben – a korábbi tényállításhoz képest - a védekezése körében előadott tényeket (tényállítást), a védekezésként felhozott anyagi jogi kifogását (jogállítást), vagy a keresetre vonatkozó elismerését megváltoztatja, a Pp. 7. § (1) bekezdésének 4. pontjában írt értelmező rendelkezés miatt ez ugyan ellenkérelem-változtatásnak minősül, azonban az érdemi tárgyalási szakban előterjeszthető ellenkérelem-változtatás rendelkezései (Pp. 216. §) nem alkalmazhatóak.

A Pp. 222. §-a ugyan a XIII. Fejezetben, az érdemi tárgyalási szakban alkalmazandó rendelkezések között található, a kiegészítő perfelvételre a perfelvételi szak ellenkérelem-változtatására írt szabályai alkalmazandók, így a Pp. 183. § (4) bekezdése alapján a kiegészítő perfelvétel lezárásáig is a nyilatkozatok megváltoztathatók. Mivel a Pp. 222. § (2) bekezdése szerinti felhívásra előterjesztett ellenkérelem-változtatás a bíróság felhívására történt, az nem engedélyköteles, a nyilatkozattételre való felhívás szükségképpen magában foglalja a teljesítésére vonatkozó engedélyt, arra a perfelvételi szakban – és így a kiegészítő perfelvétel keretében is – nincs szükség. (Ezt az értelmezést támasztja alá a Civilisztikai Kollégiumvezetők 2019. november 28-29-ei Országos Tanácskozásának 1. állásfoglalása, valamint a „Kommentár a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez”-nek a 222. §-ához fűzött magyarázata is. Ezért jogszabálysértően utasította el az elsőfokú bíróság az alperes ellenkérelem-változtatását, és hagyta figyelmen kívül védekezését. Ez okból azonban az elsőfokú bíróság ítélete hatályon kívül helyezésének nem volt helye, mivel a jogsértés a másodfokú eljárásban orvosolható volt (Pp. 381. §) azzal, hogy az ítéltábla az alperes által előadottak figyelembe vette, azt elbírálhatta a Pp. 369. § (3) bekezdés e) pontja alapján.

[17] Ezt követően az ítéltábla – az indokok összefüggésére tekintettel – a Pp. 369. § (1) bekezdése, valamint (3) bekezdés c) és e) pontja szerinti felülbírálati jogkörében eljárva vizsgálta a fellebbezés alapján az elsőfokú bíróság ítélete anyagi jognak való megfelelőségét, és a bizonyítás mellőzésének eljárásjogi szabályszerűségét.

[18] A vezető tisztségviselő belső, a jogi személlyel szembeni felelősségét, már a gazdasági társaságokról szóló 1988. évi VI. törvény 32. § (1) bekezdése, az azt követő 1997. évi CXLIV. törvény 29. §-a, és a 2006. évi IV. törvény (Gt.) 30. § (2) bekezdése is tartalmazta.

Ahogy ezt a Szegedi Ítéltábla Gf.III.30.198/2016/4. számú ítéletében kifejtette, a vezető a társasággal nem „szerződésen kívüli”, hanem társasági jogviszonyban (megbízási vagy munkaviszonyban) áll. A gazdasági társaságokról szóló egymást követő törvények szabályai szerint a vezető tisztségviselők a gazdasági társaság ügyvezetését az ilyen tisztséget betöltő személyektől elvárható fokozott gondossággal, a gazdasági társaság érdekeinek elsődlegessége alapján kötelesek ellátni. A vezető tisztségviselők a polgári jog általános szabályai szerint felelnek a társasággal szemben okozott kárért, de a vezetők felelősségének jogalapja nem közvetlenül a Ptk. 339. §-a, hanem a gazdasági társaságokról szóló törvény felelősségi szabálya [Gt. 30. § (2) bekezdése], amely alkalmazni rendeli a kártérítési szabályait.

A Ptk. hatályon kívül helyezte a Gt.-t, de a Ptk. 3:24. § (1) bekezdése, a Gt. 30. § (2) bekezdésében foglaltakkal tartalmában egyező szabályozást tartalmaz.

A Ptk. 3:24. § (1) bekezdése alapján vezető tisztségviselő az ügyvezetési tevékenysége során a jogi személynek okozott károkért a szerződésszegéssel okozott kárért való felelősség szabályai szerint felel a jogi személlyel szemben. A Ptk. 3:24. §. (1) bekezdése a Gt. 30. § (2) bekezdésében foglaltakról csak annyiban tér el, hogy a Ptk. az 1959. évi Ptk.-tól eltérően, differenciáltan szabályozza a szerződésszegéssel, illetve a szerződésen kívül okozott károkért való felelősséget, ezért a Ptk. 3:24. § (1) bekezdése meghatározza azt is, hogy a vezető a belső jogviszonyban a szerződésszegésért való felelősség szabályai szerint felel, melyet a Ptk. 6:142. §-a rögzít.

Helyesen állapította meg ezért az elsőfokú bíróság, hogy a felperesi gazdálkodó szervezet az alperessel, mint vezető tisztségviselővel szemben a felszámolás alatt is, a Ptk. 3:24. § (1) bekezdésében foglalt belső felelősségi szabály alapján, a Ptk. 6:142. §-a szerinti kárfelelősség szabályai szerint, kártérítési igényt érvényesíthetett. A felperes ugyanis előadta, hogy az alperes tevékenységét megbízás alapján látta el, mely tény az alperes nem vitatott.

[19] A Ptk. 3:24. § (1) bekezdése szerinti kártérítési perben a Pp. 265. § (1) bekezdésében foglaltak szerint általában a felperest terheli az állítási és bizonyítási kötelezettség a károkozó szerződésszegő magatartás, a kár összegszerűsége, valamint a károkozó magatartás és a bekövetkezett kár közötti ok-okozati összefüggés tekintetében, míg a fentiek bizonyítottsága esetén az alperest illeti a kimentés lehetősége, a Ptk. 6:142. §-a szerinti elemek bizonyításával.

[20] Szerződésszegő magatartásként a felperes állította, hogy az alperes, mint a társaság ügyvezetője a felszámolás elrendelésekor a cégvagyonnal nem számolt el, tevékenységének befejezésekor a felszámolás megkezdésekor zárómérleg-készítési és vagyonátadási kötelezettségének nem tett eleget, illetőleg iratokat nem adott át.

[21] A kötelezettségszegés körében központi kérdés, mi a vezető tisztségviselőnek tisztsége alapján ellátandó feladata, és a vezetői felelősség megállapításához az is bizonyítandó, hogy az ügyvezetési feladat fennállt és ezt az ügyvezetési feladatot az alperes megszegte. A Ptk. 3:21. § (1) bekezdése alapján az ügyvezetés a jogi személy irányítási feladatainak ellátását jelenti, kivéve azokat az irányítási döntéseket, amelyek a tagok döntéshozatalára vannak fenntartva. Ez a definíció tehát a feladatokat konkrétan nem határozza meg. Az ügyvezetési feladatokat egyrészt a gazdálkodó szervezet és az alperes megbízási (vagy munkavállalási) szerződése tartalmazza, és vannak olyan kötelezettségek, amelyeket jogszabály ír elő a vezető számára. Ilyen jogszabályi kötelezettséget tartalmaz a Számv.tv., melynek 17. §-a alapján a gazdálkodó szervezetnek beszámolóképzési, könyvvezetési kötelezettsége van. A beszámolót a valódiság és teljesség elve alapján kell elkészíteni, amelyet a képviselőre jogosult személy köteles aláírni [Számv.tv. 20. § (6) bekezdés].

Továbbá mivel a vezető rábízott idegen vagyonnal gazdálkodik, és mint megbízott megbízatásának megszűnésekor a rábízott vagyonnal el kell számolnia (Ptk. 6:279. §). Ha a megbízatása azért szűnik meg, mert az adós gazdálkodó szervezet felszámolás alá kerül, kötelezettségét a Cstv. 31. § (1) bekezdés a) és b) pontja tartalmazza. Ez alapján a vezető tisztségviselőt a felszámolást megelőző nappal záróleltár-, és éves beszámolóképzési kötelezettség terheli, továbbá a Cstv. 31. § (1) bekezdés b) pontja szerint 30 napon belül iratátadási, és vagyónátadási kötelezettsége áll fenn a felszámoló felé.

Szerződésszegés akkor is megvalósul, ha a vezető akár a szerződésben rögzített, akár a jogszabály szerint fennálló kötelezettségét szegi meg.

Tény, melyet az alperes sem vitatott, hogy a felszámolási eljárás megindulását követően az alperes nem tett eleget a Cstv. 31. § b) pontja alapján vagyónátadási kötelezettségének. Tehát a felperes az alperes szerződésszegő károkozó magatartását ezzel igazolta.

[22] Az ok-okozati összefüggések tekintetében a felperes keresete azon alapult, hogy a cég felszámolásának elrendelését követően az alperes elmulasztotta vagyónátadási kötelezettségét, és ezzel kárt okozott. Tehát a kár nem a mérlegkészítési és iratátadási kötelezettség elmulasztásából származott a felperesi előadás szerint, hanem az adós gazdálkodó szervezet vagyona átadásának hiányából.

[23] Az okozott kár összezszerűségét a felperes a felszámolás elrendelését megelőző napon meglévő adósi vagyon és az át nem adott vagyon különbözeteként határozta meg a kialakult gyakorlatnak megfelelően (BH2017. 192). Mivel jelen esetben éppen az alperes tevékenységzáró mérleg készítési kötelezettsége elmaradása miatt a felszámolást megelőző napon meglévő vagyon összege számára nem volt ismert, a vagyónátadás pedig nem történt meg, így a rendelkezésre álló 2016. évre készített mérlegből kiindulva állapította meg a felszámolási eljárást megelőző napon az adós vagyonának mértékét 228.126.000,- Ft összegben, mely állt 214.317.000,- Ft befektetett eszközökből, és 13.809.000,- Ft forgóeszközökből. A felperes tartamában tehát arra hivatkozott, hogy a felszámolás elrendelését megelőző napon az adós vagyona ezzel a 2016. évre szóló mérlegben lévő vagyonnal egyezett meg, és az átadás elmulasztásával az alperes a felperesi társaságnak ilyen összegű kárt okozott.

Az alperes a kár összegét ellenkérelem-változtatásában vitatta és előadta, hogy az utolsó mérleg fordulónapja és a felszámolás elrendelése közti időben a vagyomból a mérlegben szereplő 226.624.000-forint követelést egyenlítette ki, így nem volt mit átadnia a felszámolónak.

[24] A 2016. évre szóló mérleg aláírásával annak tartalmáért az alperes felelősséget vállalt. A Számv.tv 20. § (6) bekezdése és a 15. § (3) bekezdése szerinti valódiság elvének megfelelően elismerte az abban foglaltak valódiságát és azt is, hogy az megfelel a Számv.tv alapvető rendelkezéseinek, azaz a valóság elve mellett a teljesség elvének, és az a számviteli bizonylatokkal alátámasztott. Azt, hogy 2016. december 31. napján a mérlegben szereplő vagyon a társaság rendelkezésére állt, azt az alperes sem vitatta. Vitatása arra terjed ki, hogy a felszámolás elrendelését megelőző nappal ez már nem képezte a társaság vagyonát. A vitatásra tekintettel a Pp. 265.§ (1) bekezdésében foglalt főszabály szerint – mivel a tény annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azt a bíróság valónak fogadja el (bizonyítási érdek) – felperesnek kellett volna bizonyítani azt, hogy az utolsó mérleg fordulónapján meglévő vagyon megegyezett a felszámolás elrendelését megelőző napon meglévő vagyonnal. Ez azonban az alperes mulasztása folytán – mivel nemcsak a vagyonátadási, de a 2017. évi mérleg és 2018. évi tevékenységzáró mérlegkészítési kötelezettségének, és iratátadási kötelezettségének sem tett eleget –, iratok hiányában a felperes számára lehetetlen volt. Ezért a bizonyítási teher megfordult, és a 2016. évi mérlegben szereplő vagyon tekintetében az alperesnek kell bizonyítania állítását, hogy az az adós elleni felszámolási eljárás megindításáig felhasználásra került. Ezzel ellentétes álláspont azt eredményezné, hogy minden a vagyonátadási kötelezettségét elmulasztó vezető tisztségviselő, ha egyúttal iratátadási kötelezettségét sem teljesítené, mentesülhetne a kárfelelősség alól (hasonlóan foglalt állást a Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.354/2019/7-II. számú és a Szegedi Ítéltábla Gf.III.31261/2020/3. számú ítéletében), és saját felróható magatartására hivatkozhatna.

Ezért az alperesnek kellett bizonyítania, hogy az adósnak a felszámolási eljárás elrendelését megelőző napon vagyona nem volt, vagy az nem azonos a 2016. évi mérlegben szereplő vagyonnal. Az elsőfokú bíróság bár a korábbiakban megállapítottak szerint jogszabálysértéssel az ellenkérelem-változtatás elutasítása miatt, nem vette figyelembe az alperes ekörben előadott védekezését, de ez a másodfokú eljárásban orvosolható volt, a védekezés elbírálásához az adatok a másodfokú bíróság részére rendelkezésre álltak.

[25] Az elsőfokú bíróság a bizonyításra szoruló tényekre vonatkozó tájékoztatási kötelezettség kapcsán nem vétett eljárási szabálysértést. A bíróság a jogi képviselő nélkül eljáró felet köteles a Pp. 111. §-a értelmében eljárási jogairól és kötelezettségeiről tájékoztatni, továbbá a Pp. 237. § (1)-(2) bekezdése szerint, ha valamely perben jelentős tény bizonyításra szorul, erről a felet az anyagi pervezetés körében tájékoztatni. E tájékoztatási kötelezettség célja annak biztosítása, hogy a fél a bizonyítási indítványait a jóhiszemű és célszerű pervitel követelményeinek megfelelően előterjeszthesse. A bíróságnak a felet – függetlenül attól, hogy jogi képviselővel jár-e el – tájékoztatnia kell arról, hogy a Pp. 237. §-a alapján mely tényállításait ítéli olyannak, amelyek bizonyításra szorulnak. A tájékoztatásnak a kereseti (vizontkereseti) kérelem és az ellenkérelem (kifogás) alapjaként előadottakból kiindulva, az anyagi jogi szabályok szerint jelentős tényekre kell vonatkoznia. A tájékoztatást a bíróságnak a fél részére az eljárás olyan szakaszában kell megadnia, amikor a bizonyítandó

tények már ismertek és megállapítható, hogy a fél nincs kellőképpen tisztában bizonyítási kötelezettsége tartalmával. A tájékoztatásnak folyamatosan igazodnia kell a felek per során változó nyilatkozataihoz, követnie kell az esetleges keresetváltoztatásokat, keresetkiterjesztéseket [1/2009. (VI.24.) PK vélemény]. Lényeges, hogy a tájékoztatás anyagi jogi kérdésekre nem terjedhet ki (BH2011. 312). Mindezekre tekintettel a bíróságot bizonyításra szoruló tények tekintetében tájékoztatási kötelezettség kizárólag abban az esetben terheli, ha a fél olyan tényállítást tesz, amelynek bizonyítása szükséges. Jelen esetben az alperes a kimentés körében tényállítást tett, és megjelölte azon bizonyítékokat, amelyekre állítását alapította, ezért az alperes előadása tekintetében nem volt szükséges további tájékoztatás.

[26] A jogi képviselővel eljáró alperes vitatva a kár összegét, érdemi nyilatkozatában bizonyítási indítványt nem terjesztett elő, állította, hogy védekezését a 2016. évi mérleg kötelezettségek soron fennálló 226.624.000,- Ft összege, és a felszámolásban ehhez képest elenyésző, 2.718.506,- Ft összegű bejelentett hitelezői követelés bizonyítja. Ez azonban az alperesi állítást nem igazolja. A Cstv. 3.§ (1) bekezdés ca) pontja szerint a felszámolási eljárásban – a felszámolás kezdő időpontjáig – hitelező az, akinek az adóssal szemben jogerős és végrehajtható bírósági, véglegessé vált és végrehajtható hatósági határozaton vagy más végrehajtható okiraton alapuló, nem vitatott vagy elismert, lejárt pénz- vagy pénzben kifejezett vagyoni követelése van, míg a cd) pont szerint a felszámolás kezdő időpontja után hitelező mindenki, akinek az adóssal szemben pénzkövetelése vagy pénzben kifejezett vagyoni követelése van, és azt a felszámoló nyilvántartásba vette. Mivel a felszámolásban a hitelezői minőséghez a hitelezők bejelentkezése, és a felszámoló általi nyilvántartásba vétele is szükséges, így önmagában az a tény, hogy a bejelentkezett hitelezők követelése 2.718.506,- Ft összegű, nem bizonyítja, hogy a felperes vagyona a 2016. évi mérlegben szereplő kötelezettségekre került felhasználásra a felszámolás megindulásáig. Az alperes az alapbizonylatokkal alátámasztott tevékenységzáró mérleggel, vagy a könyvelési iratokkal alátámasztotta a 2016. évi mérlegben szereplő kötelezettségek jogosultjainak nyilatkozataival bizonyíthatta volna, hogy a vagyon a társaság érdekében felhasználásra került. Az alperes bizonyítása hiányában ezért helytálló az elsőfokú bíróság azon megállapítása miszerint a 2016. december 31-i napra készített mérleg szerinti vagyont a felszámolást megelőző napon meglévő vagyonnal azonosnak kell tekinteni.

[27] Alaptalanul hivatkozott az alperes arra, hogy a kártérítés összege nem haladhatja meg a bejelentett hitelezői követelések összegét. A belső felelősség körében nem tényállási elem a kielégítetlenül maradt hitelezői követelések összege, ez csak a Cstv. 33/A.§. (1) bekezdés második fordulatára alapított pereknél lehet releváns.

Ezért helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az alperes vagyonátadási kötelezettségének elmulasztása a felperesi társaságnak 228.126.000,- Ft kárt okozott.

[28] Mivel a felperes a szerződésszegéssel okozott kár szükségképpen tényállási elemeit bizonyította, ezt követően az alperes a Ptk. 6:142.§ második mondatában foglaltak bizonyításával menthette ki magát a kártérítési felelősség alól. Ennek körében arra hivatkozott, hogy a felszámolási eljárás elrendelése időpontjában egészségi, mentális állapota akadályozta kötelezettsége teljesítésében, ezért felróhatóság nem terheli. Állításának alátámasztására szakértő kirendelését kérte.

[29] A Ptk. 6:142. § második mondata értelmében a károkozó mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a szerződésszegést ellenőrzési körén kívül eső, a szerződéskötés időpontjában előre nem látható körülmény okozta, és nem volt elvárható, hogy a körülményt elkerülje vagy a kárt elhárítsa.

E jogszabályi rendelkezés a kimentés konjunktív feltételeit felsorolja, ez irányadó a Ptk.-ban szereplő valamennyi visszerthes szerződésre, így a megbízási szerződésre is.

[30] A Ptk elsőként azt kívánja meg a szerződésszegés miatt bekövetkezett kárért való felelősség alóli mentesüléshez, hogy a károkozó körülmény a szerződésszegő fél ellenőrzési körén kívül merüljön fel. Ez a mentesülés alapfeltétele. Ha ezen feltétellel kapcsolatos bizonyítási tehernek a kötelezett nem tesz eleget, a feltételek konjunktív jellege miatt, a kimentés további feltételeit nem kell vizsgálni. A kötelezett ellenőrzési körén kívül eső körülményeket a Ptk. nem sorolja fel, de bizonyos típusai kiemelhetők. Ilyen körülménynek tekinthetők a vis maior esetei. A fél ellenőrzési körén kívülinek tekintendők a természeti katasztrófák: földrengés, tűzvész, járvány, aszály, fagykár, árvíz, szélvihar, villámcsapás, továbbá bizonyos politikai-társadalmi események: háború, forradalom, felkelés, szabotázs, közlekedési útvonal lezárása, valamint állami intézkedések: behozatali-kiviteli tilalmak, devizakorlátozások, embargó, bojkott, országhatár-, országon belüli régiók, települések lezárása járvány esetén, és hasonló intézkedések. Ide tartoznak a súlyos üzemzavarok, vagy radikális piaci változások.

Azonban nem minden vis maior eset minősül egyúttal ellenőrzési körön kívüli körülménynek. A „belső” vis maior esetei nem teszik lehetővé a felelősség alóli mentesülést. Ellenőrzési körön belüli oknak kell tekinteni a kötelezett üzemi rendjében, a teljesítési folyamat szervezésében, a kötelezett alkalmazottainak magatartásában, beszerzési nehézségeiben megnyilvánuló okokat.

[31] Az Új Ptk. Tanácsadó Testület véleménye rögzíti, hogy az új Ptk. szerződésszegési szabályai a szerződésszegésért való felelősséget a korábbi, 1959. évi Ptk.-hoz képest objektív alapokra helyezi, kockázattelepítési szabályt tartalmaz. A világos jogalkotói cél az, hogy a szerződésszegésért való felelősség alóli kimentés szintje szigorúbb legyen, a szerződésen kívüli károkozás felróhatósági alapú kárfelelősségénél. Az „ellenőrzési körön kívül” fordulat a jogalkotói törekvés fényében helyesen a vis maior tartalmi elemként értelmezendő, és semmiképpen nem lehet mérhető a „gondos ellenőrzés” vagy a felróhatóság mércéjével. A szerződésszegésért való felelősség szabályai a „belső” vis maior esetén nem teszik lehetővé a felelősség alóli mentesülést. A szerződésszegő fél a kártérítési felelősség alól csak akkor mentesülhet, ha az elháríthatatlan körülmény az ellenőrzési körén kívül esik. Önmagában az a körülmény, hogy a szerződést megszegő fél az adott körülményt nem képes befolyásolni, illetve nem képes arra hatást gyakorolni, nem eredményezi azt, hogy a körülmény ellenőrzési körön kívül esőnek kell tekinteni. Ebből következően ellenőrzési körbe eső lehet az olyan „belső” objektív körülmény is, amely a szerződésszegő által nem befolyásolható, és amely a gondos ellenőrzéssel sem volt elhárítható.

[32] A szerződésszegés kimentési szabályai tehát nem felróhatósági alapon teszik lehetővé a mentesülést, ezért nem sértett eljárási szabályt az elsőfokú bíróság, hogy az alperes szakértő kirendelés iránti kérelmét mellőzte, mert, ha az alperes belátási képessége korlátozott

lett volna, vagy hiányzott volna az általa állított időpontban, az ellenőrzési körbe eső „belső” körülmény nem mentesítheti a felelősség alól az alperest.

Mindezekre tekintettel helytállóan kötelezte az elsőfokú bíróság az alperest az át nem adott vagyon tekintetében kártérítés megfizetésére.

[33] Észlelte az ítéltábla, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 102. § nem rendelkezett a feleket az ügyben az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 62. § (1) bekezdés i) pontja szerint megillető illetékfeljegyzési jog és az alperes teljes személyes költségmentessége folytán az elsőfokú ítélet meghozataláig felmerült, előzetesen meg nem fizetett eljárási illetékek (1.500.000,- Ft kereseti, 2.500.000,- Ft alperesi fellebbezési és 158.500,- Ft felperesi fellebbezési illeték) és az állam által előlegezett tanúdíj viseléséről. Miután az alperes pervesztes lett, a Pp.102. § (6) bekezdése alapján az illetékek és a tanúdíj az állam terhén marad.

[34] A kifejtettek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság végzését az illetéket és a tanúdíjat érintően a Pp. 389. §-a folytán alkalmazandó 383. § (6) bekezdése alapján – a fellebbezési kérelem korlátaira tekintet nélkül – részben megváltoztatta, egyebekben helybenhagyta.

[35] Az alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni a felperes részére jogi képviselőjének a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdés szerint a kifejtett tevékenységgel arányban állóan meghatározott munkadíjából áll másodfokú perköltségét.

[36] A jelen másodfokú eljárásban az Itv. 51. § (1) bekezdése alapján fellebbezési eljárási illeték nem merült fel.

Szeged, 2021. március 4.

Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó s.k.
s.k.

Dr. Tolna András s.k.

Dr. Dobler László

a tanács elnöke

előadó bíró

táblabíró